

דף הרחבות – אחדות

1. ראשית, תודעת שיתוף-גורל מופיעה כתודעת שיתוף-מאורעות... כשמכים את היהודי במערה, מצב בטחוננו של היהודי העומד בחצרות מלכים נפגע. "אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים". אסתר המלכה לבושה מלכות ומרדכי היהודי לבוש-שק נמצאים במלכות אחידה של המאורע ההיסטורי. "חברים כל ישראל" – כולנו נרדפים על צוואר או כולנו נושעים תשועת עולמים...
- שנית, כל זמן שישנו סבל משותף, בבחינת "עמו אנכי בצרה", ישנה אחדות. אם היהודי, שההשגחה האירה אליו פנים... עדיין מרגיש את צער האומה ואת נטל המציאות הגורלית, זיקתו לאומה לא הופקעה. אם מים רותחים מוצקים על ראש יהודי במרוקו, צריך היהודי המגוהץ בפריז או בלונדון לצווח ככרוכיא (עגור), ועל ידי הרגשת הכאב הוא שומר אמונים לאומה... רביעית, שיתוף-מאורע בא לידי בטוי בשיתוף-פעולה. חובת צדקה וגמילות-חסד יונקת מהווית האחוה, הכל-הודרת והכל-מקיפה...
- (הרב סולובייצ'ק, איש האמונה, עמ' 86-89)
2. נדמה לי, כי בצוואת אברהם כלולה השקפת עולם שלימה בנוגע ליחסינו אל יהודים שאינם שומרי מצוות. יחסו של אברהם לנעריה היה מיוחד במינו: הוא לא היה מושתת (מבוסס) על פרישה גמורה. לו היה אברהם אבינו נוקט בשיטת הפרישה והיה יוצא לדרך לבדו – מי יודע אם היה מניע "אל המקום אשר אמר לו הא-להים". טובים השניים מן האחד והחוט המשולש לא במהרה ינתק...
- ובכן, האם זה מלמד אותנו כי לא היתה מחיצה בין שני הנערים, מצד אחד, ובין אברהם, מצד שני? חס וחלילה. אמנם, אברהם לא גרם את שיטת הפרישה, אולם אחדות מלאה, אחוה, אי-אפשר שתהיה כל עוד ששני הנערים לא היו מוכנים להשתחוות להקב"ה על הר המוריה... תודתי נתונה לכם על חברתכם עד הנה, על עזרתכם ותמיכתכם, אולם מכאן ואילך אין אנו עוד שותפים, מרגע זה הסיפמנה שלי היא פרישה: "שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה". אמנם, אני מאמין, כי יבוא יום ואתם תבינו אותי לגמרי וכולנו נהיה לאגודה אחת, "ונשובה אליכם". אולם הרגע המאושר עוד רחוק מאתנו...
- כדי לבנות את מדינת ישראל צועדים אנו עם כל המפלגות, מפני שמאמינים אנו, כי מדינת ישראל היא הדרך המובילה אל הר המוריה... האם פירושו של דבר הוא, כי הולכים אנו עם כל אחד ואחד אל הר המוריה, כי מוכנים אנו להרשות לשני הנערים להלל את קדושת הר המוריה ולהשתחוות לכל הגילולים (ספ' עבודה זרה)? לא! כשהדבר נוגע להר המוריה – להלכות אישות, חינוך, לשמירת שבת, למאכלות אסורות, לרבנות ולהוראה, ל"מיהו יהודי?" – מצהירים אנו בגאון לשני הנערים, יהיו מי שהיו בקואליציה אתנו: "שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה". קדושת הר המוריה הייבת להישמר כדין וכדת... אנו משתפים פעולה אתכם בכל המפעלים, אולם אין פשרות בנוגע ל"מקום אשר אמר לו הא-לקים", בנוגע למטרה הסופית של נסיעתנו בת האלפיים חזרה לארץ ישראל...
- (הרב סולובייצ'ק, חמש דרשות, עמ' 30-32)

3. ברית הגורל הלאומית מתייחסת לעובדות הקיום היהודי. בעל כורחו, היהודי מוזהה כשייך לעם מיוחד ונבדל. הוא אינו יכול לברוח מן הגורל היהודי...
- לצד ברית הגורל ישנה גם ברית הייעוד. לברית הזו יש תוכן חיובי: התמסרות מוחלטת של כל האומה למטרה עילאית – עבודת ה'. הברית הזו אינה נובעת מאילוצים ומכפייה היצרנית, אלא מבחירה חופשית משותפת בחיים של תוכן ומשמעות.
- (הרב חיים נבון, נאחז בסבך – שערים להגותו של הרב סולובייצ'יק, עמ' 86-89)
4. ליבוביץ מדגיש כי ההומניזם מכיר רק במעמדו של האדם היחיד באשר הוא אדם, לא באשר הוא בן לקבוצה אנושית מסוימת. ההומניזם שולל אפוא מעצם הגדרתו כל הזדהות לאומית, כל העדפה והכרת חובה כלפי קיבוץ אנושי נפרד. אין לו אלא יחיד ואנושות.
- (אביעזר רביצקי, ישעיהו ליבוביץ – עולמו והגותו, עמ' 19)
5. היתכן, עכשיו, אתה אומר "לך כנום את כל היהודים"? כיצד תכנים בכפייה אחת, במסגרת אחת את כולם, את כל סיעותיהם ואת כל מפלגותיהם? כיצד ישובו העצמות הפזורות על פני כל בקעת הגלות הרחבה, הגלות החמרית והגלות הרוחנית להתקרב אחד אל אחד, להיות לשיעור קומה אחד הנקרא כלל ישראל...? הרי אנחנו רואים בעינינו את הצרה הפנימית האיומה, איך שקמים יהודים כנגד יהודים, איך שאחים נהפכים זה נגד זה לזאבים ולנחשים, ואיך זה תאמר: "לך כנום את כל היהודים"?
- אמנם כל האומר ששקר בדה המון הרשע באמרו "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד" אינו אלא טועה. **באמת מפוזר ומפורד הוא העם האחד, אבל בכל זה עם אחד הוא.**
- כי כשם שהרפואה העצמית של הפרט משתמשת היא כבר למעשה לחשוף מעיינות של עצמה ושל בריאות מתוך האדם עצמו... מתוך הנפש הכלתי ידועה... ומה שנמצא בפרט, נמצא הוא במדה הרבה יותר גדולה בכלל כולו.
- וגם ההמנים של כל הזמנים שהם פוגעים בנו בארס שנאתם... הם תופסים את הצד החלש לפי שהוא הצד הפומכי והידוע. אבל דוקא על ידי מזעזעינו אלה נבא לחוש שיש לנו נפש כללית **בלתי ידועה, נפש אומתית גדולה אשר אנחנו הסחנו את דעתנו ממנה, והיא מלאה עצמה ויש בה כח להעמידנו על רגלינו, לחדש את חיינו כימי עולם ולעמוד גם כן נגד כל מיני העמלקים החפצים כל כך לזנב את נחשלינו.**
- ומהמקום הכלתי ידוע שבנפש האומה, תבא לנו הברכה של "לך כנום את כל היהודים"... וכבימי מור והדם יאמר גם היום ישנו עם אחד מאוגד וגבוש עומד בחוסנו, לבנות את כל הריסותיו מאוצרו הפנימי הסמוי מן העין אשר בו גנוזה היא הברכה של "לך כנום את כל היהודים".
- (הרב רא"ה קוק, עד דלא ידע, מאמרי רא"ה עמ' 155-157)